
RECENZIJA ROMANA *TAJNOPIS* AUTORA PETRA MILETIĆA

Petar Miletić mladi je znanstvenik koji je ujedno i strastveni ljubitelj hrvatske nacionalne povijesti. U njegovu romanu Tajnopis, kojega sam autor opisuje kao kratkak, dinamičan i intrigantan roman, ne nedostaju elementi trilera, akcije, mistike, erotike, uzbudljivih trenutaka, ali i iznenađenja. Naime, pripremajući se za ispit na doktorskom studiju kroatologije u Zagrebu, prof. Miletić naišao je na jedan sitan, ali vrlo zanimljiv detalj vezan za lokalnu i nacionalnu povijest. Riječ je o glagoljici, jednome od najvećih i najvažnijih simbola hrvatske nacionalne povijesti. Roman Tajnopis objavljen je 2018. godine, a kroz detaljno obrazložene i čvrste povijesne i historiografske činjenice, autor prikazuje potpuno drugu perspektivu jednog dijela hrvatske povijesti.

Ključne riječi: državna vlast, glagoljaši, glagoljica, hrvatska povijest, Katolička Crkva, Petar Miletić, Sigurnosno-obavještajna agencija (SOA)

UKRATKO O AUTORU

Petar Miletić rodio se u Rijeci 29. ožujka 1992. godine gdje je završio osnovnu školu i gimnaziju te diplomirao povijest i hrvatski jezik i književnost na Filozofskome fakultetu. Odmah nakon završenog diplomskog studija, Miletić upisuje poslijediplomski doktorski studij kroatologije na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. Ono što se doista ističe u njegovu životopisu jest njegova ambicioznost koja se prepoznaje kroz nekoliko aktivnosti. Naime, Miletić je bio inicijator i urednik književne rubrike u *Narodnome listu*, a 2013. godine održao je javno predavanje na Danima otvorenih vrata Akademijina Zavoda za povijesne i društvene znanosti u Rijeci. Također je 2018. godine sudjelovao na znanstvenome kolokviju povodom 425. obljetnice Sisačke bitke. Neizostavno je spomenuti i njegov projekt *Upoznajmo Hrvatsku*, koji promovira hrvatsku povijest, kulturu, običaje i prirodne ljepote putem popularnih društvenih mreža poput Instagrama i Facebooka. Ovo su samo neke od aktivnosti koje krasi njegovu biografiju.¹

---

1 P. MILETIĆ 2018: 176–177.

ROMAN *TAJNOPIS*

Roman je zanimljivo koncipiran jer prati jednostavnu, ali uzbudljivu priču i avanturu riječkoga studenta, koji iznenada prisustvuje obredu jedne drevne sekte te postaje njezinim članom. Priča započinje tako da anonimni autor želi javno ispričati priču koja je zadesila njegovog dvadesettrigodišnjeg prijatelja Domagoja Jurišića, ujedno i protagonista ovoga djela. Već prvi odlomak pobuđuje mističnost i želju u čitatelju da se otkrije ta velika tajna:

„Zaboravite sve što znate o povijesti, sva povijest je laž. Ona je tek fikcija, iskonstruirana priča koja služi održavanju aktualnih ideologija i političkih mitova. Svatko tko se usudi posumnjati u službenu verziju povijesti biva ismijan, stoga zasigurno ni ovo djelo neće proći drukčije.“²

Zaista je teško ne „progutati“ ovaj misteriozan triler od oko 175 stranica u samo jednome danu kako bismo saznali o kojoj tajni je riječ. Sama pomisao da se radi o jednoj obrazloženoj i čvrstoj činjenici, a koja je manje poznata hrvatskoj javnosti, upravo jer državna vlast i Katolička Crkva „dirigiraju“ poviješću po svojoj želji, čini ovaj roman intrige još privlačnijim, ne samo povjesničarima, već i „laicima“.

Kao što je već bilo spomenuto, radi se o mladom studentu imena Domagoj Jurišić koji je na diplomskom studiju povijesti te mu je ostao još samo diplomski rad. Budući da se ljeto bliži, Domagoj je odlučio provesti ljeto uživajući i odmarajući, a na jesen pisati diplomski rad. Za temu diplomskog rada odlučio je uzeti glagoljicu, a kroz razgovor s mentorom pristaje, na njegov poticaj, provesti neko vrijeme na otočiću Košljunu u Puntarskoj dragi gdje se nalazi Franjevački samostan. Njegov zadatak bio je proučavati stare srednjovjekovne spise i kodekse vezane za glagoljicu. Već tu, na samome početku, dobivamo dojam o jednom ugodnom uvodu u zanimljivu priču, a još ju zanimljivijom čine lokacije na kojima se priča odvija. Riječ je o lokacijama u Rijeci i okolici koje zaista postoje (poput mjesta u samoj Rijeci, spominje se i Drivenik, Baška, Punat itd.), kao i ovaj otočić sa samostanom. Tada započinje i uvod u glavni dio radnje, a radnja se odvija upravo na spomenutom otočiću. Domagoj i njegova djevojka Marija pristižu na otok gdje ih očekuju. Kroz njihov razgovor sa starim fratrom čitatelji se upoznaju i s lokalnim, čakavskim dijalektom kojim u romanu, uglavnom, govore samo stariji likovi. Na otoku nije bilo ničega, osim samostana, petero redovnika, dva psa i nekoliko kokoši. Ubrzo je otišla i Marija kako bi se Domagoj u potpunosti prepustio istraživanju. Domagoj se vrlo brzo navikao na samostanski način života te je svojevoljno pomagao starim fratrima gdje god je mogao. Imao je i čast prisustvovati jednoj jutarnjoj molitvi u kojoj su sestre molili iz četiri i pol stoljeća starog glagoljaškog brevijara (Brozićeva brevijara iz 1561. godine)³. Na dan odlaska, Domagoj posljednji put odlazi u knjižnicu te, otvorivši i listajući jednu staru knjigu iz 1511. godine, pronalazi papirić s natpisom na glagoljici, koji mu fratar Bonifacije ljutito i prijeteći iščupa iz ruku. Domagoj se tada počinje zapitkivati što li je moglo toliko uznemiriti fratra te se u njemu „budi“ doza sumnje i tu završava drugo poglavlje knjige. Naravno, natpis na papiriću otkriven je čitateljima, no kako ne bismo sve otkrili što se nalazi u knjizi, neke stvari ću ipak ostaviti da sami otkrijete.

---

2 ISTO, 7.

3 Ovaj 1561. tiskani Brevijar zaista je i postojao. Tiskan je Thoresijanovoj tiskari i ono se može svrstati pod misalom i ritualom. Prvenstveno je to Brevijar budući da od 1086 stranica čak 1024 stranice pripadaju Brevijaru, a 62 stranice sadrži misni dio i ritual. (P. RUNJE 2011: 6).

U glavnome dijelu romana Domagoj se vraća u Rijeku kako bi se konzultirao s mentorom i uživao sa svojom djevojkom. Natpis na papiriću nije ga ostavio ravnodušnim te je imao potrebu vratiti se na otok. To je i učinio u kasnim satima, a imao je što i vidjeti. Sakrivši se u Crkvi prisustvovao je tajnom obredu koji se vršio na crkvenoslavenskome. Nakon što biva uhvaćen, fratri mu odlučuju ispričati tajnu o bratstvu te Domagoj postaje jedan od njih jer „već previše zna“. Kroz priču Domagoj otkriva surovu istinu o glagoljici kao i da je bila zabranjena na području Rijeke što spominje i u intervjuu emitiranome na Radio Rijeka. Naime, autor otkriva da su glagoljaši bili u poluheretičkom položaju, s obzirom na to da nikada nisu bili podržani od Rima i pape, te da je 1593. godine glagoljica bila zabranjivana na području Rijeke, koja tada biva podređena pulskoj nadbiskupiji. Slavisti su glagoljicu smatrali tajnim pismom pa od tuda i naziv ovoga romana (*Tajnopis*). Upravo zbog tih vrlo specifičnih simbola, Rimaska Crkva nije prihvaćala glagoljicu jer ju nisu mogli čitati te su ju smatrali opasnom.⁴ Osim toga, autor spominje i problematiku vezanu uz podrijetlo Bašćanske ploče, odnosno *Svetog Kamena* kako se ona zove u knjizi. Podrijetlo se u knjizi veže uz gotsku teoriju podrijetla Hrvata te se na vrlo detaljan i zanimljiv način ono i prikazuje:

„Goti ostadoše živjeti na svojim ognjištima, no kako im Justinijan zabrani da govore svojim jezikom, pišu svojim pismom i služe arijanske obrede, Goti sve to moraše činiti u tajnosti. Justinijan im čak zabrani da se nazivaju Gotima, pa se otada poče cijeli narod (...) nazivati Hruatima, odnosno Hrvatima.“⁵

U NASTAVKU DJELA SPOMINJE SE I PODRIJETLO HRVATA:

„Hrvati jesu Slaveni, ali nisu Sloveni! Vidiš, to su sasvim suprotni povijesni pojmovi koje su ideolozi jugoslavenske, kao i ideolozi velikosrpske ideje, u 19. stoljeću namjerno pomiješali, (...) uvjerivši naivce da je riječ o sinonimima, da je Slaven hrvatski oblik srpske riječi Sloven.“⁶

Roman uistinu otvara kontroverzna i osjetljiva pitanja o našoj nacionalnoj povijesti. Ova dva odlomka dovoljna su da pokrenu žustru raspravu kako bi se opravdala razna osobna stajališta ili vjerovanja. I sam Domagoj stajao je iza svojih uvjerenja sve do kraja kako je to obećao bratstvu. Domagoj biva proganjan jer u sebi nosi tajnu koja se skrivala stoljećima, izdaju ga ljudi kojima je vjerovao te se odnosi između likova raspliću na, za nas, iznenađujuće načine. Upravo ti motivi i elementi svrstavaju ovu knjigu u skupinu romana. Međutim, nisam htjela detaljno ulaziti u samu srž knjige kako bih ostavila prostora vama da dođete do vlastitih zaključaka i stvorite svoje mišljenje, no ne zaboravite da se radi o istinitim podacima, o činjenicama koje je mladi znanstvenik iznio u ovoj svojoj prvoj knjizi. Ono što knjigu doista čini zanimljivom jest spoj fikcije i stvarnosti, povijesnih činjenica i zanimljive avanture mladića koji želi pod svaku cijenu otkriti tajnu hrvatske povijesti, ali ju isto tako i čuvati za buduće generacije. Ovim putem autor želi prikazati i drugu stranu medalje, onu koja se ne otkriva javnosti, a koja biva duboko potisnuta u želji da se prikazuje onakvu povijest kako odgovara pojedincima ili pojedinim režimima.

4 M. KRMPOTIĆ: 2018.

5 P. MILETIĆ 2018: 52.

6 ISTO, 53.

Knjigu sam pročitala u jednome dahu jer je priča koncipirana tako da privuče čitateljevu pažnju i želju za spoznajom što će se dogoditi sljedeće. Budući da kao mlada povjesničarka nastojim biti što objektivnija, potičem u potpunosti ovu priču, ovu hrabrost za iznošenjem istinitih činjenica pred lice javnosti. Smatram da je narod zaslužio čuti svu istinu o svojoj povijesti, ako ona može biti u potpunosti potvrđena, a to autor upravo i čini. Neizostavno je spomenuti kako se u djelu odlično reflektira naša stvarnost u kojoj postoje oni „loši“ likovi koji žele zataškavati istinu, ali i oni „dobri“ koji ju žele obraniti.

POPIS LITERATURE

- P. MILETIĆ, 2018 – Petar Miletić, *Tajnopis*, Zagreb: Despot Ininitus d.o.o., 2018.
- P. RUNJE, 2011 – Petar Runje, Uz 450-godišnjicu Brozićeva Brevijara (1561.), *Senjski zbornik: prilozi za geografiju, etnologiju, gospodarstvo, povijest i kulturu*, 38, Senj, 2011, 5–12.

ELEKTRONSKI IZVORI

- M. Krmpotić, 2018 – Matea Krmpotić, „*Tajnopis*“ *Petra Miletića: novi roman intrige na policama riječkih knjižara*, HRT Radio Rijeka, 2018.
- <https://radio.hrt.hr/radio-rijeka/clanak/tajnopis-petra-miletica-novi-roman-intrige-na-policama-rijeckih-knjizara/175307/>(pregledano 22. travnja 2020.).